

VECHTSTEDE COLLEGE

MAVO / HAVO / VWO / TVWO

Protocol dyslexie

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Wat is dyslexie?	3
Begeleiding van leerlingen met een dyslexieverklaring	3
Faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring	4
Faciliteiten bij het Centraal Eindexamen	6
Dispenserende maatregelen	7
Begeleiding van leerlingen met vermoedens van dyslexie	8
Bijlage 1: aangepaste normering van spelling in klas 1, 2 en 3	9

Inleiding

Het beleid van het Vechtstede College is gebaseerd op de richtlijnen van het landelijk Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs.

In dit protocol worden de faciliteiten voor leerlingen met dyslexie nader toegelicht. Ook is de werkwijze voor leerlingen waarbij een vermoeden is van dyslexie hierin omschreven.

Wat is dyslexie?

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking (Stichting Dyslexie Nederland, 2016).

Leerlingen waarbij sprake is van dyslexie ervaren moeilijkheden binnen de lees- en/of spellingvaardigheid. Dit hoeft echter geen belemmering te zijn voor schoolsucces. Schoolsucces hangt tevens samen met motivatie, welbevinden en inspanning ten aanzien van school. Leerlingen met dyslexie zullen doorgaans meer tijd moeten besteden aan leer- en maakwerk. Het is hierbij van belang dat de leerling leert keuzes te maken die ervoor zorgen dat hij/zij zo min mogelijk belemmeringen ervaart. Ouder(s)/verzorger(s) kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan een succesvolle schoolcarrière van hun kind door te zorgen voor een rustige en prettige studieomgeving en er op toe te zien dat het kind voldoende tijd aan het werk voor school besteedt.

Begeleiding van leerlingen met een dyslexieverklaring

Leerlingen die de school binnenkomen met een dyslexieverklaring krijgen in de brugklas een aantal lessen dyslexiebegeleiding. In deze lessen geven we tips over hoe je op de middelbare school om kunt gaan met dyslexie. De lessen worden gegeven door een remedial teacher. Onderwerpen die in deze lessen aan bod komen zijn:

- doornemen protocol dyslexie
- uitleg over de faciliteiten waar leerlingen met dyslexie gebruik van kunnen maken
- demonstratie van de voorleessoftware
- tips voor het leren en plannen van schoolwerk

Als leerlingen pas in de loop van hun schoolloopbaan een dyslexieverklaring krijgen, kunnen leerlingen een afspraak maken met een remedial teacher om deze punten te bespreken.

Faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring

Leerlingen met een dyslexieverklaring komen op de 'faciliteitenlijst' te staan. Docenten kunnen op deze lijst zien van welke faciliteit(en) een leerling gebruik maakt.

Het Vechtstede College wil leerlingen met dyslexie een goede kans geven om, ondanks hun leerstoornis, op het niveau dat past bij hun capaciteiten examen te kunnen doen. In klas 1, 2 en 3 kunnen leerlingen met dyslexie daarom gebruik maken van de volgende algemene faciliteiten:

- tijdverlenging van 20% bij toetsen
- aangepaste normering van spelling bij de talen (zie bijlage 1), bij andere vakken wordt niet op spelling beoordeeld. **Let op:** vanaf klas 4 zijn de regels van toepassing die gelden voor het eindexamen en is er géén aangepaste normering voor spelling meer.

De meeste leerlingen met dyslexie kunnen met deze maatregelen hun schoolloopbaan goed vervolgen. Indien deze maatregelen niet voldoende blijken, wordt er samen met de leerling gekeken welke ondersteuningsbehoefte er is.

De eerste aanvullende compenserende maatregel is het gebruik maken van technische hulpmiddelen bij toetsen:

- het gebruik van een laptop met spellingcontrole (bij de talen)
 - het gebruik van voorleessoftware (Textaid voor thuis, voor toetsen in klas 1, 2 en 3 Exam.net en Claread/Exam.net in de hogere leerjaren)
- Met deze software kunnen leerlingen teksten uit (toets)opgaven laten voorlezen. Voordeel hiervan is dat het leerlingen vaak minder tijd en moeite kost om de tekst te lezen. Leerlingen lezen hierdoor vaak sneller en begrijpen de tekst soms ook beter. Een ander voordeel is dat leerlingen hun eigen geschreven antwoorden kunnen laten voorlezen. Dit kan helpen om te horen of hun antwoorden goed geformuleerd zijn. Belangrijk is dat leerlingen ook thuis gebruikmaken van voorleessoftware bij het maken van hun schoolwerk.

Om in aanmerking te komen voor het gebruik van een laptop en/of ondersteunende software in klas 1, 2 en 3 wordt een overeenkomst opgesteld die door zowel de leerling als de ouders/verzorgers ondertekend moet worden. Hierin staan de voorwaarden voor het gebruik van een laptop en/of ondersteunende software.

Indien het gebruik van technische hulpmiddelen bij toetsen niet voldoende resultaat oplevert, onderzoeken we of de volgende ondersteunende maatregelen een uitkomst bieden:

- het gebruik maken van regelkaarten (alleen in klas 1 en 2)
Regelkaarten kunnen leerlingen in klas 1 en 2 een steuntje in de rug geven bij het toepassen van grammatica- of spellingregels. Het gebruik van regelkaarten moet altijd van tevoren besproken worden met de vakdocent. In klas 2 wordt het gebruik van regelkaarten afgebouwd. Om leerlingen al te laten wennen aan de regels die gelden op het examen, is in klas 3 en hoger het gebruik van regelkaarten niet meer toegestaan.
- verlenging van lees- en verwerkingstijd bij luistertoetsen
Het gebruikmaken van extra lees- en verwerkingstijd moet altijd 4 weken voor de afname van de toets besproken worden met de vakdocent. Van sommige luistertoetsen is er een speciale versie voor dyslecten. Indien er geen aangepaste versie beschikbaar is, zorgt de docent voor langere pauzes tussen de vragen.

Faciliteiten bij het Centraal Eindexamen

Bij het maken van eindexamens hebben dyslectische leerlingen alleen recht op:

- verlenging van de examentijd met maximaal 30 minuten
 - het gebruik van een laptop
 - het gebruik van een laptop met voorleessoftware (alleen ClaroRead)
 - het gebruik van een laptop met spellingcontrole bij het eindexamen Nederlands
- Voor de beoordeling van spelling gelden voor alle kandidaten dezelfde regels en is er géén aangepaste normering voor leerlingen met dyslexie.

Om gebruik te maken van deze maatregelen is het belangrijk dat een leerling, in het schooljaar vóórdat hij in het examencohort zit, thuis, in de klas en bij het maken van toetsen al ervaring heeft opgedaan met de geboden faciliteiten.

Meer informatie over de examens is te vinden in de inleiding van het PTA en het examenreglement op de website van het Vechtstede College.

Dispenserende maatregelen

In sommige uitzonderlijke situaties hebben leerlingen met dyslexie niet genoeg aan de hierboven genoemde hulpmiddelen (compenserende faciliteiten). Pas als duidelijk is dat al deze hulpmiddelen op een juiste manier zijn ingezet en toch onvoldoende helpen, kan worden overwogen om zwaardere maatregelen te nemen: de zogenaamde dispenserende maatregelen. Er kan dan sprake zijn van een aanpassing in de lesinhoud of zelfs vrijstelling van een moderne vreemde taal.

Bij het vaststellen van dispensaties staat het toekomstperspectief van de leerling centraal. Leerlingen en ouder(s)/verzorger(s) moeten zich ervan bewust zijn dat dispenserende maatregelen gevolgen kunnen hebben voor de sector- en/of profielkeuze in de bovenbouw en zelfs bij de keuze voor een vervolgopleiding. De school stelt zich daarom terughoudend op in het toekennen van dispenserende maatregelen.

Informatie over vrijstellingen in de bovenbouw vindt u in de [Vrijstellingsregelingen 2024-2025](#). In de onderbouw zijn de mogelijkheden om dispensatie te verlenen zeer beperkt. Op de HAVO en op het VWO kan er géén vrijstelling gegeven worden voor een taal.

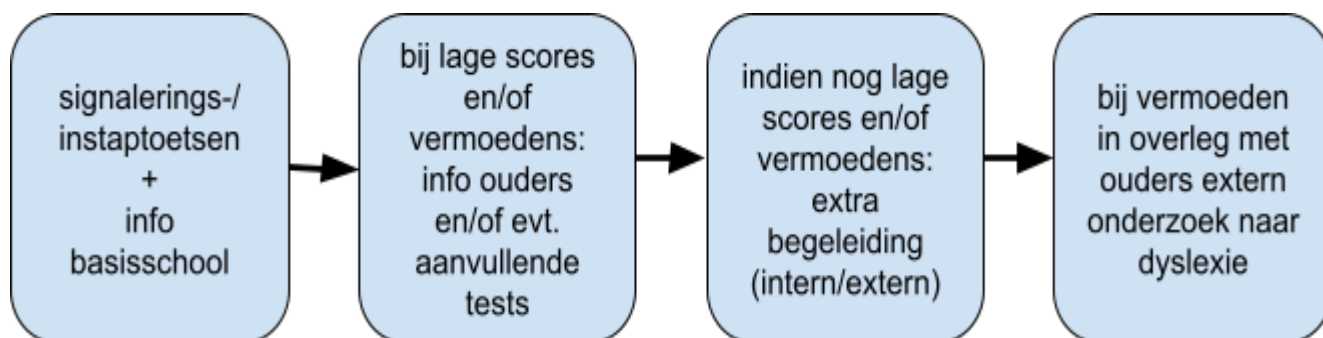
Begeleiding van leerlingen met vermoedens van dyslexie

In de eerste periode maken alle brugklasleerlingen een aantal signalerings- en instaptoetsen: een toets begrijpend lezen, een stilleestoets en in de lessen Nederlands leest iedere leerling een stukje voor.

Op basis van de testresultaten en de informatie uit het basisonderwijs wordt in kaart gebracht welke leerlingen mogelijk gebaat zijn bij extra ondersteuning in leerjaar 1. Indien nodig wordt aanvullende informatie verzameld, bijvoorbeeld via een gesprek met ouders en/of door het afnemen van extra tests op school.

In sommige gevallen is het nodig om de hardnekkigheid van het probleem aan te tonen. Dit betekent dat er gedurende een periode van minimaal 12 weken extra lessen op het gebied van spelling moeten worden gegeven. Het is mogelijk dat deze lessen niet op school verzorgd kunnen worden, dan zal er buiten school begeleiding gezocht moeten worden.

Na deze periode wordt op basis van de ernst en de hardnekkigheid van de lees- en/of spellingproblemen gekeken welke leerlingen in aanmerking komen voor nader onderzoek. Met de ouders van deze leerlingen wordt contact opgenomen om te bespreken of de leerling wordt opgegeven voor een dyslexieonderzoek. De kosten van dit onderzoek vallen buiten het schoolbudget en zijn daarom voor eigen rekening.

Bijlage 1:

Aangepaste normering van spelling in klas 1, 2 en 3

Nederlands:

Binnen het jaarprogramma is spelling slechts een onderdeel van het vak Nederlands. Als spelling en/of formulering wél onderdeel van de leerstof is, moet de beoordeling of becijfering van spelfouten worden aangepast door onderstaande regels:

- De maximale puntenaftrek voor spelling is gelimiteerd op maximaal 10% van het totaalcijfer. Dit geldt niet voor toetsen die alléén over spelling gaan.
- Bij schrijfopdrachten mag er gebruik gemaakt worden van een laptop met spellingcontrole.
- Onderstaande fouten worden niet fout gerekend:
 - fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (duer)
 - fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling (koopen, verekt).

Fouten m.b.t. leerbare regels (werkwoordspelling en interpunctie) worden wél fout gerekend.

- Als een leerling een woord verkeerd spelt, wordt het maximaal één keer fout gerekend.

Engels:

- Fonetische spelling wordt goed gerekend: resiev, gurl, wat, wimen.
- Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling tellen niet mee; miror, flor.
- Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties worden niet fout gerekend; huose, -ie (-ei/-ee/-ea).

Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, geldt bovenstaande niet.

- Fouten met de apostrof (bijv. do'nt) worden als grammaticale fout gezien.
- Spelfouten m.b.t. de (onregelmatige) werkwoorden worden wél meegerekend, dit wordt gezien als een grammaticale fout. De docent bepaalt aan de hand van de mate van begripelijkheid en ernst van miscommunicatie of het een spellingsfout of een grammaticale fout is.

Duits:

- Fonetische spelling wordt goed gerekend: biesjen, filaigt, verzoegen.
- Hoofdletters van zelfstandige naamwoorden worden niet meegerekend.
- Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling tellen niet mee; monaat, monnat.
- Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties worden niet fout gerekend; truam.
- Het niet of verkeerd plaatsen van de umlaut telt niet mee in de beoordeling.
- Getallen worden goed gerekend bij een fonetische spelling.

Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, geldt bovenstaande niet.

Frans:

- Fonetische spelling wordt goed gerekend; bijv. mesjeu, -iek (-ique), -s of -k (-c).
- Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling tellen niet mee; comencer, sooleil.
- Fouten m.b.t. het omdraaien van letters in vaste dubbelklanken worden niet fout gerekend (puor, juene).
- Fouten m.b.t. lidwoorden tellen voor $\frac{1}{4}$ mee, bij niet-dyslectische leerlingen tellen ze $\frac{1}{2}$ mee.
- Accenten vallen buiten de beoordeling.

Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, geldt bovenstaande niet.

Spaans:

- Fonetische spelling wordt goed gerekend.
- Fouten m.b.t. het omdraaien van letters in vaste dubbelklanken worden niet fout gerekend.
- Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling tellen niet mee.

Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, geldt bovenstaande niet.

Overige vakken:

- Er wordt niet op de spelling beoordeeld; als het antwoord herkenbaar is, is het goed.
- Fouten in namen van mensen, dieren, dingen, planten en aardrijkskundige namen worden niet meegerekend.
- Wanneer een toetsvraag een net aangeleerd begrip of uitdrukking betreft, wordt er niet afgeweken van de algemeen geldende beoordeling.
- Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, geldt bovenstaande niet.